

Pientoimenpiteiden suojainsuositukset

Tässä ohjeessa pientoimenpiteellä tarkoitetaan invasiivista (elimistön sisälle ulottuva, kajoava) toimenpidettä, joka tehdään leikkaussalin ulkopuolella.

Pientoimenpiteitä ovat esimerkiksi tähystykset, biopsiat, suturaatio, katetrointi, kanylointi ja punktiot.

Pientoimenpiteissä noudatetaan aseptisia toimintatapoja hoitoon liittyvien infektioiden (HLI) ehkäisemiseksi, ks. Aseptinen toiminta pientoimenpiteissä leikkaussalin ulkopuolella.

PIENTOIMENPITEISSÄ KÄYTETTÄVÄT SUOJAIMET

Kyseessä on minimivaatimukset suojautumiselle toimenpiteiden yhteydessä (ks. taulukko). Esimerkiksi hematologisella osastolla suojautumisvaatimukset saattavat olla tiukemmat.

- Tietyissä taulukkoon merkityissä toimenpiteissä (esim. keskuslaskimokatetrin laitto, silmän sisäinen lääkepiesto) toimenpidelääkäri tai -hoitaja toteuttaa **kirurgisen käsien desinfektion** (3min käsidesinfektiohieronta).
- Taulukkoon on merkitty, mikäli toimenpide vaatii **steriilien toimenpidekäsineiden käyttöä** (steriilille alueelle kohdistuvat toimenpiteet).
- Muuten **käsihygieniä** toteutetaan kuten tavanomaisissa varotoimissa.
- **Tehdaspuhtaita suojakäsineitä** käytetään, kun käsitellään verta, eritteitä, haavoja, ihorikkoja, limakalvoja tai kontaminoituneita alueita tai välineitä. **Kädet tulee desinfioida huolellisesti aina ennen suojakäsineiden pukemista ja niiden käytön jälkeen.**
- **Kirurginen suu-nenäsuojain** estää pisaroiden leviämisen käyttäjältä potilaaseen sekä suojaa käyttäjää eriteroiskeilta.
- **Hengityksensuojainta** (FFP3) käytetään ilmavarotoimin hoidettavan potilaan toimenpiteissä (tavallisimmin keuhkotuberkuloosi tai sen vahva epäily).
- **Tehdaspuhdasta kertakäyttöistä suojatakia tai esiliinaa** käytetään, jos on vaaraa omien työvaatteiden likaantumisesta eriteillä.
- **Steriiliä toimenpidetakkia** käytetään suojaamaan steriiliä toimenpidealuetta sekä käyttäjää mahdollisilta eriteroiskeilta taulukkoon merkityissä toimenpiteissä.
- **Silmäsuojaimia** käytetään estämään veri- ja eriteroiskeiden pääsyä silmiin toimenpiteen aikana.
- **Hiussuojainta** käytetään suojaamaan aseptisiä alueita päänalueen mikrobeilta sekä käyttäjää eriteroiskeilta.

Toimenpiteet	Suojaimet				Steriili toimenpidepöytä	Kirurginen käsien desinfiektio
	Käsineet	Kirurginen suu-nenäsuojain	Kertakäyttöinen suojatakki/-esiiliina	Hiussuojain		
	steriilit toimenpidekäsineet (ss) tehdaspuhtaat (tp)	1 = kaikilla tmp:seen osallistuvilla	steriili (ss) tehdaspuhdas (tp)			
Biopsiat ja punktiot						
Likvornäytteen otto, spinaali- ja epiduraalianestesia, jossa ei aseteta katetreja	ss	kyllä 1	ei	kyllä	kyllä	ei
Likvortoimenpiteet, jossa asetetaan katetreja	ss	kyllä 1	tarvittaessa ss	kyllä	kyllä	kyllä
Femoralis- ja muut johtopudutukset	ss	kyllä	ei	ei	ei/ tarvittaessa	ei
Luuydinbiopsia	ss	kyllä	ei	kyllä	kyllä	ei
Ilman yleisanestesiaa tehtävät biopsiat	ss	kyllä	ei	ei	kyllä	ei
Lapsivesipunktio	ss	kyllä	ss	kyllä	kyllä	ei
Ison nivelen punktio	ss	kyllä 1	ei	ei	ei	ei
Pleurapunktio/pleuradreenin asettaminen	ss	kyllä	tp	ei	kyllä	ei
Paksu- ja ohutneulanäytteet	ss	kyllä	ei	ei	kyllä	ei
Poskiontelopunktio	tp	kyllä	ei/tarvittaessa tp	ei	ei	ei
Katetrit ja kanyylit						
Perifeerisen laskimokanyylin laitto	tp	ei	ei	ei	ei	ei
Arteriakanyylin laitto	ss	kyllä	ei	ei	ei	ei
PIC katetrin laitto	ss	kyllä	ss	kyllä	kyllä	kyllä
Keskuslaskimokatetrin laitto	ss	kyllä	ss	kyllä	kyllä	kyllä
Pyelostomiakatetrin laitto	ss	kyllä	ss	kyllä	kyllä	kyllä
Virtsatiekatetrin laitto	tp ja steriili instrumentti/ss	tarvittaessa	tarvittaessa tp	ei	ei	ei
Cystofixin laitto	ss	kyllä	tp	ei	kyllä	ei

	Suojaimet					
Toimenpiteet	Käsineet steriilit toimenpidekäsineet(ss) tehdaspuhtaat (tp)	Kirurginen suu-nenäsuojain 1 = kaikilla tmp:seen osallistuvilla	Kertakäyttöinen suojatakki/-esiliina steriili (ss) tehdaspuhdas (tp)	Hiussuojain	Steriili toimenpidepöytä	Kirurginen käsien desinfektio
Skopiat						
Kystoskopia	ss/ tp	ei	tarvittaessa	ei	kyllä	ei
Kolono- ja gastroskopia	tp	kyllä	tp	ei	ei	ei
Bronkoskopia (fiberoskooppinen)	tp	kyllä FFP3-suojain tarvittaessa kai-killä	tp	ei	ei	ei
Varjoainekuvaukset ja angioplastia						
Pallolaajennus (sepelvaltimon)	ss	kyllä 1	ss	kyllä	kyllä	kyllä
Koronaariangiografia	ss	kyllä 1	ss	kyllä	kyllä	kyllä
Angiografia (verisuonten varjoainekuvaus)	ss	kyllä 1	ss	kyllä	kyllä	kyllä
Kolangiografia (PTC)	ss	kyllä 1	ss	kyllä	kyllä	kyllä
Muut						
Silmän sisäinen lääkepistos	ss	kyllä 1	ei	kyllä	kyllä	kyllä
Sydämen tahdistimen laitto	ss	kyllä 1	ss	kyllä	kyllä	kyllä
Haavan ompelu	ss	kyllä	ei	ei	kyllä	ei
Luomen poisto	ss	kyllä	ei	ei	kyllä	ei
Hengitysteiden imu	tp	kyllä	tp	ei	ei	ei